

POLISI A GWEITHDREFNAU DIOGELU

Plant

Mae diogelu yn gyfystyr ag amddiffyn iechyd, lles a hawliau dynol pobl, a'u galluogi i fyw yn rhydd o niwed, cam-drin ac esgeulustod (Comisiwn Ansawdd Gofal, 2014).

Mae Casnewydd Fyw yn cydnabod bod diogelu'n fater i bawb ac yn gyfrifoldeb i bawb, felly ni waeth beth y bo swydd gweithiwr, dylai fod yn gwbl ymwybodol o ba gamau y mae angen iddo eu cymryd pe bai'n nodi pryder am blentyn, oedolyn neu deulu y gall ddod i gysylltiad ag ef yn ystod ei ddiwrnod gwaith.

Deddfwriaeth Berthnasol

Mae'r polisi hwn yn unol â'r canlynol:

- Deddf Troseddau Rhywiol 2003 + (a22A – Rolau Ymddiriedaeth)
- Deddf Plant 2004
- Deddf Plant 1989; "Diogelu Plant: Cydweithio dan Ddeddf Plant 2004
- Gweithdrefnau Diogelu Cymru 2019 – Ar gael trwy'r wefan (www.diogelu.cymru) ac ar ap y gellir ei lawrlwytho.
- Deddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf 2006
- Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014
- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015
- Canllaw "Gweithio gyda'n gilydd i ddiogelu pobl" Llywodraeth Cymru
- Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn
- Deddf Iechyd a Gofal 2022

Ar 1 Ebrill 2012, unwyd y rhanbarth i greu Bwrdd Diogelu Plant De-ddwyrain Cymru (BDPDDdC). Diben y Bwrdd yw cydlynu gwaith diogelu plant amlasiantaethol a sicrhau effeithiolrwydd y gwaith hwnnw o ran gwella canlyniadau i blant a phobl ifanc.

Egwyddorion Allweddol

Y Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Heddlu sy'n parhau'n bennaf gyfrifol am ymchwilio i achosion posibl neu wirioneddol o gam-drin plentyn, ond mae nodi cam-drin a rhoi gwybod amdano'n fater ac yn gyfrifoldeb i bawb.

Ni ddisgwylir i staff fod yn arbenigwyr yn y maes hwn ac ni ddisgwylir iddynt gael eu hyfforddi i ddelio ag amddiffyn, nac i ymchwilio i bryderon eu hunain. Fodd bynnag, mae angen i staff fod yn ymwybodol o'r agweddau allweddol canlynol:

- Mae'n ffaith bywyd bod cam-drin yn digwydd.
- Mae gan staff gyfrifoldeb i fod yn ymwybodol ac yn ymwybodol o bryderon posibl.
- Dylai staff siarad â'u Rheolwr Llinell os oes ganddynt bryderon am blentyn a rhoi gwybod am y rhain fel y gellir cymryd camau priodol.
- Mae gan Casnewydd Fyw Swyddog Diogelu Arweiniol, sy'n gallu rhoi cyngor a chymorth yn ôl yr angen. Gellir cysylltu â'r swyddog trwy ffonio 01633 233685.
- I roi gwybod am bryder, dylai staff gysylltu â Thîm Dyletswydd ac Asesu Gwasanaethau Cymdeithasol Cyngor Dinas Casnewydd ar 01633 656656 i gael cyngor neu i wneud

atgyfeiriad. Os yw'r tu allan i oriau swyddfa arferol (8.30am- 5pm) cysylltwch â'r Gwasanaeth y Tu Allan i Oriau Brys ar 0800 328 4432.

- Mewn **argyfwng**, cysylltwch â'r Heddlu'n uniongyrchol ar 101 / 999.
- Nid oes angen caniatâd rhiant/teulu arnoch i wneud atgyfeiriad i'r Tîm Dyletswydd ac Asesu.

Gall fod yn demtasiwn osgoi ymwneud â'r achos neu ofni'r canlyniadau ond cofiwch y gallai peidio â gwneud dim olygu y gallai plentyn barhau i gael ei gam-drin. Os oes gennych bryderon, eich cyfrifoldeb chi yw rhannu'r pryderon hynny ond nid eich cyfrifoldeb chi yw ymchwilio i'r pryderon hynny drosoch eich hun.

Mae Casnewydd Fyw wedi mabwysiadu Gweithdrefnau Diogelu Cymru (2019). Mae'r ddogfen hon yn manylu ar y prosesau y cytunwyd arnynt y dylid eu dilyn er mwyn diogelu ac amddiffyn plant a phobl ifanc.

Gellir gweld gweithdrefnau a chanllawiau Diogelu Cymru ar-lein erbyn hyn (www.diogelu.cymru) a thrwy ap y gellir ei lawrlwytho.

Nid oes angen i staff wybod popeth mewn manylder sydd yn y gweithdrefnau, ond rhaid i chi fod yn ymwybodol o'ch dyletswyddau a'ch cyfrifoldebau i ymateb i bryderon a nodwyd ar gyfer plentyn a bod proses glir y dylid ei dilyn i roi gwybod am eich pryderon.

Pwy sy'n blentyn?

Unrhyw blentyn/person ifanc nad yw wedi troi'n 18 oed yw plentyn. Mae diogelu a hyrwyddo lles plant yn cynnwys y canlynol:

- Diogelu plant unigol rhag cael eu cam-drin a'u hesgeuluso;
- Atal amharu ar eu hiechyd neu eu datblygiad

Beth yw cam-drin?

Mae Gweithdrefnau Diogelu Plant Cymru (2019) yn cydnabod y categorïau canlynol o gam-drin:

- **Cam-drin corfforol**
- **Cam-drin emosiynol/seicolegol**
- **Cam-drin rhywiol**
- **Esgeulustod**
- **Cam-drin ariannol**

Gall risg gan niwed gwirioneddol neu bosibl i blentyn neu berson ifanc ddeillio o: Camfanteisio troseddol megis llinellau cyffuriau (CCE), cam-fanteisio rhywiol ar blant, radicaleiddio, anffurfio organau cenhedlu benywaidd a chaethwasiaeth fodern.

Diogelu Pob Cwsmer

Mae Casnewydd Fyw yn gweithio gyda sefydliadau i ddiogelu eu cwsmeriaid. Mae sefydliadau fel yr Heddlu, y Gwasanaeth Prawf a'r Gwasanaeth Carchardai'n cydweithio ag asiantaethau eraill i reoli'r risg a achosir gan droseddwy'r treisgar a rhywiol sy'n byw yn y gymuned er mwyn amddiffyn y cyhoedd.

Rolau a Chyfrifoldebau Staff

Os yw gweithiwr yn gwybod, yn pryderu neu'n amau bod plentyn yn dioddef, wedi dioddef neu'n debygol o fod mewn perygl o niwed, ei gyfrifoldeb ef yw sicrhau ei fod yn rhannu ei bryderon â'i reolwr llinell/swyddog diogelu yn brydlon.

Ceir y camau gweithredu i'w cymryd, gan gynnwys yr hyn y mae angen i weithwyr ei wybod, ffynonellau cyngor ac arbenigedd, a'r person y dylid cysylltu ag ef/hi i gael y fath gyngor, yn y gweithdrefnau Diogelu Plant ac Oedolion mewn Perygl – Eich Cyfrifoldebau. Mae'r rhain ar gael mewn ardaloedd staff ym mhob un o leoliadau Casnewydd Fyw.

Os bydd plentyn, unigolyn, rhiant, gofalwr, perthynas neu aelod o'r cyhoedd yn mynegi pryderon am les unigolyn i weithiwr, rhaid i'r gweithiwr hwnnw sicrhau ei fod yn derbyn yr wybodaeth gan y person ac yn ei rhoi i'w Reolwr Llinell. Os rhoddir gwybod am ddiwyddiad neu bryder ar safle Casnewydd Fyw, dylid rhoi gwybod i'r Swyddog Gweithrediadau Hamdden/y Rheolwr Ar Ddyletswydd/y Rheolwr Arweiniol ac, os yw'n briodol, bydd yn ymchwilio i'r pryder. Bydd y Swyddog Arweiniol yn trafod hyn â'r Swyddog Diogelu Arweiniol ac, os yw'n briodol, bydd yn atgyfeirio at y Tîm Dyletswydd ac Asesu.

Nodir yr ymddygiad a ddisgwylir gan bob gweithiwr yn y **Cod Ymddygiad Gweithwyr**.

Person â Chyfrifoldeb dros Ddiogelu

O fewn Casnewydd Fyw mae Swyddog Diogelu Arweiniol dynodedig. Mae'r person hwn yn gyfrifol am sicrhau bod y polisi a'r gweithdrefnau diogelu ar waith ac yn cael eu cyfleu i'r staff. Gellir cysylltu â'r Swyddog Diogelu Arweiniol ar 01633 233685 i gael cyngor a chymorth yn ôl yr angen.

Cydnabod achosion posibl o gam-drin ac esgeulustod ac ymateb iddynt

Eich cyfrifoldeb chi yw sicrhau bod y pryderon mewn perthynas â'r cam-drin honedig/y rhoddydwyd gwybod amdano/posibl yn cael eu rhannu â'r asiantaethau statudol priodol mewn da bryd ac mewn modd priodol a'ch bod yn cysylltu â'r Gwasanaethau Cymdeithasol a/neu'r Heddlu ar unwaith mewn argyfwng.

Yn ogystal â'r Gwasanaethau Statudol, efallai y bydd angen rhoi gwybod i asiantaethau eraill am ymchwiliadau. Mae hyn yn arbennig o wir yn achos digwyddiadau mewn clybiau chwaraeon, lle byddai angen rhoi gwybod i'r Corff Llywodraethu Cenedlaethol. Efallai y bydd angen hefyd rhoi gwybod i'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd am ymddygiad hyfforddwyr.

Mae ymchwil yn awgrymu bod plant ag anabledau yn fwy agored i niwed a'u bod felly mewn mwy o berygl o gael eu cam-drin neu eu hesgeuluso am nifer o resymau (e.e. diffyg sgiliau cyfathrebu gan ei gwneud yn anos i'r plentyn ddatgelu bod cam-drin yn digwydd).

Gall amheuan neu bryderon ynghylch achos posibl o gam-drin plentyn neu berson ifanc godi o nifer o amgylchiadau gan gynnwys:

- Anafiadau i blentyn
- Datgeliadau uniongyrchol i chi gan y plentyn, neu unigolyn arall
- Newid yng ngolwg corfforol neu ymddygiad y plentyn
- Ymddygiad oedolyn tuag at y plentyn y sylwyd arno (e.e. diffyg cyfeillgarwch a llawer o feirniadaeth tuag at y plentyn; disgwyl pethau afrealistig gan y plentyn; ymddygiad ymosodol corfforol/geiriol tuag at y plentyn)
- Arddangos ymddygiad rhywiol nad yw'n briodol i oedran/datblygiad y plentyn

- Sylwadau i chi gan y plentyn neu ffrindiau'r plentyn neu berson arall
-

Ymateb i ddatgeliad bod plentyn neu berson ifanc yn cael ei gam-drin

Os bydd rhywun yn dweud wrth aelod o staff ei fod ef neu blentyn arall yn cael ei gam-drin:

- Arhoswch yn ddigyffro - dangoswch eich bod wedi clywed yr hyn y mae wedi'i ddweud a'ch bod yn cymryd ei honiad o ddifrif.
- Cefnogwch y plentyn/oedolyn i siarad ond peidiwch â gofyn neu sbarduno cwestiynau arweiniol, peidiwch â thorri ar draws y plentyn a pheidiwch â gofyn iddo ailadrodd ei stori i bobl eraill.
- Peidiwch ag addo cadw cyfrinach - mae gennych gyfrifoldeb i roi gwybod am unrhyw bryderon ond eglurwch mai dim ond y bobl y mae angen iddynt wybod fydd yn cael gwybod.
- Eglurwch pa gamau y mae'n rhaid i chi eu cymryd mewn modd sy'n briodol i oedran y plentyn ac mewn ffordd y bydd y plentyn yn ei deall.
- Ysgrifennwch yr hyn a ddywedwyd wrthyhych gan geisio defnyddio'r union eiriau a ddefnyddiwyd lle bynnag y bo modd. Nodwch hefyd yr amser a'r dyddiad ac a oedd unrhyw bobl eraill yn bresennol.
- PEIDIWCH â herio'r camdriniwr honedig.
- Rhwch wybod i'ch rheolwr llinell am eich pryderon cyn gynted â phosibl (yn sicr o fewn 24 awr) ac os ar y safle, i'r Swyddog Gweithrediadau Hamdden, y Rheolwr Ar Ddyletswydd neu'r person diogelu dynodedig – bydd y person hwn yn gyfrifol am gwblhau atgyfeiriad i'r Tîm Dyletswydd ac Asesu Plant.

Pan roddwyd gwybod am y pryder, rôl y person diogelu dynodedig yw: Derbyn a chofnodi gwybodaeth, Asesu'r wybodaeth yn briodol ac yn ofalus, Ymgynghori â'r Swyddog Diogelu Arweiniol/y Tîm Dyletswydd ac Asesu i drafod pryderon, Bod yn gyfrifol am gyflwyno atgyfeiriad i'r Tîm Dyletswydd ac Asesu a, lle bo angen, yr Heddlu.

Ymateb i honiadau o gam-drin yn erbyn aelod o staff neu weithiwr proffesiynol arall

Lle nodir pryderon mewn perthynas ag unrhyw aelod o staff, rhaid i'r pryderon hynny gael eu cydnabod a rhaid ymateb iddynt yn briodol, gan gynnwys rhoi gwybod i asiantaethau partner fel cyrff llywodraethu cenedlaethol. Mae'n hanfodol yr ymchwiliwr yn gwbl gyfrinachol i amheuron/honiadau ynglŷn â'r aelod o staff gan alluogi gwybodaeth i gael ei rhannu'n rhydd ac yn llawn. Mae hefyd angen ystyried pa gamau y dylid eu cymryd mewn perthynas ag unrhyw gyswllt sydd gan y person dan amheuaeth ag unrhyw blentyn arall, gan gynnwys ei blant a'i deulu ei hun. Dylid rhoi gwybod i'ch rheolwr llinell am bryderon.

Os oes gennych bryderon neu os ydych yn teimlo nad yw'r pryderon ynglŷn â'r person dan amheuaeth honedig wedi'u rheoli neu nad ymchwiliwyd iddynt yn briodol, gallwch hefyd gyfeirio eich pryderon at y sefydliadau canlynol:

Plant: Bwrdd Diogelu Plant De-ddwyrain Cymru